

være forsynet med vandudskylning og forsvarende luftaftræk. For hver 20 mandlige arbejdere skal der findes mindst 1 kloset. Hvor der normalt beskæftiges mindst 5 kvinder, skal der forefindes særlige klosetter for disse i et antal af mindst 1 for hver 15.

I overensstemmelse med foranstående er det foreslået, at der skal forefindes forsvarende indrettede og passende beliggende aftrædelsesrum i tilstrækkeligt antal, forsynet med papir. De skal så vidt muligt være forsynet med vandudskylning. Særskilt aftrædelsesrum skal forefindes for hvert køn, medmindre der normalt beskæftiges færre end 5 af det ene køn.

*Til nr. 14. Stole.* Hverken i den gældende fabriklov, i regulativerne eller i forskrifterne indeholdes der nogen direkte bestemmelse om anvendelsen af stole. Fornøden hjemmel til at påbyde hensigtsmæssige stole under arbejdet må da søges i fabriklovens § 6, 1. stk. Et påbud herom kan imidlertid kun gives, hvis det af sundhedsmæssige grunde er nødvendigt.

Spørgsmålet om anvendelsen af passende arbejdsstole er blevet meget drøftet i de senere år, også her i landet. Af sundhedsmæssige grunde er det vigtigt, at arbejderne forsynes med hensigtsmæssige stole. Arbejde, der udføres i stående stilling, kræver i almindelighed større anstrengelse end arbejde, der udføres i siddende stilling.

Spørgsmålet om hensigtsmæssige arbejdsstole har været taget op til undersøgelse, idet et udvalg har beskæftiget sig med fremstilling af en sådan stol. Direktoratet for arbejds- og fabriktilsynet har godkendt stolen og tilladt, at den betegnes som „Godkendt af fabriktilsynet“.

Sådanne foranstaltninger vil have ikke blot sundhedsmæssig, men også erhvervs-mæssig betydning, idet arbejderne bliver mindre trætte og som følge heraf i samme tid vil kunne producere større mængder end før.

I overensstemmelse med disse principper er det foreslået, at der til arbejdere, hvis arbejde kan foregå i siddende stilling, skal anvendes hensigtsmæssige indrettede stole. Foregår arbejdet i stående stilling, kan det kræves, at der anbringes siddepladser, som kan benyttes, når der under arbejdet måtte være lejlighed dertil, for så vidt anbringelsen kan ske uden at lægge arbejdet hindringer i vejen og uden at frembyde fare for arbejderne. Denne regel vil ikke mindst få stor betydning for restaurations- og butikspersonale.

Det oprindelige udkast er ændret, idet dette kun gav bestemmelser for de tilfælde,

hvor arbejdet foregår i siddende stilling, medens den nuværende formulering forudsætter, at arbejderne arbejder i siddende stilling, overalt hvor det kan ske.

*Til nr. 15. Luftfornyelse m. v.* I fabriklovens § 7, stk. 2, er det bestemt, at der på så hensigtsmæssig måde og så tilfredsstillende, som skyldigt hensyn til virksomhedens art tillader det, skal sørges for den nødvendige tilførsel af frisk luft, om fornødent ved luftfornyelse ad kunstig vej, dog at skadelig luftstrømning søges undgået. Særlig gælder dette, hvor der udvikles støv, sundhedsfarlige stoffer, luftarter eller dampe.

En lignende bestemmelse findes i forskrifternes § 5, nr. 11. Dernæst hedder det i forskrifterne og regulativerne, at arbejdsrum, hvor der ikke er tilstrækkelig luftfornyelse ad kunstig vej, 2 gange om dagen, mindst  $\frac{1}{2}$  time hver gang, enten før arbejdstidens begyndelse eller i middagspausen, eller efter at arbejdstiden er endt, bør udluftes ved åbning af vinduer. I den nævnte tid må det ikke tillades andre end det ved rengøring beskæftigede personale at opholde sig i arbejdsrummene.

Det fremgår heraf, at vinduerne skal kunne åbnes i et sådant omfang, at der tillades den fornødne luftfornyelse, medmindre denne er tilvejebragt på anden måde.

I mange tilfælde er den naturlige ventilation ved åbning af vinduer ikke mulig, og under sådanne forhold kan det være nødvendigt at tage sin tilflugt til kunstig ventilation.

*Til nr. 16. Røg, damp, giftige og eksplosive luftarter m. v.* I fabriklovens § 7, 2. stk., er det bestemt, at der så vidt muligt bør sørges for, at giftige eller eksplosive luftarter, røg, støv og stærk hede, damp og stank, som kan udvikle sig i enkelte arbejdsrum og visse dele af bedriften, fjernes og tillige så vidt muligt hindres i at trænge ind i andre arbejdsrum.

En lignende regel findes såvel i de forskellige regulativer som i forskrifternes § 5, nr. 11. Det er derhos i enkelte regulativer bestemt, at der skal forefindes særlige indretninger til opugning og fjernelse af røg og sundhedsfarlige luftarter og dampe.

Arbejdsprocesser, under hvilke der udvikles eller frigøres røg, irriterende og giftige eller skadelige luftarter, bør foregå i fuldstændig lukkede apparater. Hvor dette ikke er muligt, bør der drages omsorg for, at de farlige produkter fjernes så tæt som muligt ved det sted, hvor de frembringes.

De foreslåede regler holder sig nær til de i fabrikloven af 1913 indeholdte, men fastslår yderligere, at skadelige luftarter så